

РОВЕСНИЦІ УНІВЕРСИТЕТУ — 55! УСЕ ТІЛЬКИ ПОЧИНАЄТЬСЯ!

«Дайте мені бібліотеку,
і я побудую навколо неї університет»
Бенджамін Уїллер, американський учений

Історія нашої бібліотеки є невід'ємною частиною історії університету, який в цьому році святкує 55 - річчя. Разом з ним свій ювілей відзначає і бібліотека. А вже одним із перших наказів новоствореного вишу (а це був загальнотехнічний факультет Київського інституту харчової промисловості) став наказ про заснування бібліотеки.

Сьогодні, пройшовши непростий шлях становлення, науково-технічна бібліотека Вінницького національного технічного університету, будучи основним структурним підрозділом вищого навчального закладу, — є сучасною університетською бібліотекою, яка прагне на належному інформаційному рівні забезпечити освітній, науково-дослідний і виховний процес в університеті.

Цитата із Закону України «Про вищу освіту» — «Основними структурними підрозділами вищого навчального закладу є факультети, кафедри, бібліотека» (Стаття 33. Структура вищого навчального закладу).

Головним в діяльності бібліотеки є створення, збереження та організація використання власних та світових інформаційних ресурсів, які відповідають навчальному та науковому процесам в університеті, забезпечення інформаційних дослідницьких потреб студентів, викладачів, співробітників університету на принципах доступності, оперативності, інформативності, комфортності.

Бібліотечний фонд — це основний інформаційний ресурс бібліотеки, її багатство. На сьогодні він становить понад 850 тисяч документів, з яких : наукові видання — майже 200 тис. прим., навчальні — понад 340 тис. прим., періодичні видання — понад 160 тис. прим. та біля 900 комплектів газет

Розвиток ІТ-технологій, суттєве здорожчання друкованих видань спричинило до того, що бібліотека змінює політику комплектування — поступово переходить від паперових носіїв інформації до електронних, однак, не відмовляючись і від паперових. Як наслідок, йде швидке поповнення електронної бібліотеки, яке розпочалось із формування повнотекстової бази даних праць науковців ВНТУ.

Забезпечення освітнього процесу сучасною навчальною літературою до вимог МОН України, змісту навчальних планів і програм університету здійснюється, насамперед, за рахунок творчого потенціалу викладацького складу. Поряд з поповненням фонду традиційними (паперовими) виданнями праць викладачів університету створено електронну колекцію (БД) «Автори ВНТУ». (Доступ до повнотекстових електронних версій документів відкривається через посилання з електронного каталогу (ЕК). Поряд з тим, бібліотека намагається використовувати альтернативні джерела поповнення фонду: книгообмін з університетськими бібліотеками України, за рахунок приватних осіб і організацій, розширення можливостей Internet в режимі «автор-видавець-розповсюджувач-бібліотека-користувач» тощо.

Протягом останніх років проведена велика робота по оцифруванню книжкового фонду. На сьогодні практично стовідсотково оцифровано активний фонд, продовжується робота з документами з підсобних книгозбирань.

Наразі пріоритетним завданням бібліотеки є формування електронної бібліотеки, заснованої і на власних ресурсах (електронний каталог, щомісячний бюлетень нових надходжень, повнотекстова база даних праць авторів ВНТУ, інституційний репозитарій тощо), і на доступі до якісної світової інформації (ресурсів віддалених).

За ініціативи бібліотеки університет уклав договір з асоціа-

цією «Інформаційно-Консорціум» на безоплатне підключення до електронних ресурсів у 2014-2015 роках, в т.ч. міжнародних. Поряд з формуванням бази власних інформаційних продуктів з усіх АРМ університету та бібліотеки відкрито доступ до придбаних повнотекстових БД, як-от: «Центр учбової літератури», Springer, Polpred, Наукова періодика України, eLIBRARY.RU, ЭБС«ЛАНЬ» та ін. Для навчального та наукового процесів на бібліотечному сайті створено електронну базу посилань на інформаційні ресурси інших бібліотек та ресурси вільного доступу з Internet. Було відкрито доступ до найбільшої універсальної реферативної та бібліографічної бази Scopus з усіх комп'ютерів у локальній мережі університету.

Таким чином, бібліотека прагне гармонійно поєднати: традиційні бібліотечні ресурси з можливостями інформаційно-освітнього середовища; книгу і комп'ютер.

Адже сучасна бібліотека — це єдине місце, де надається доступ до інформації як у традиційній друкованій формі, так і в електронному вигляді.

В ході створення електронної бібліотеки розпочала роботу електронна читальна зала, яка оснащена новою комп'ютерною технікою. З ініціативи бібліотеки запрацював інституційний репозитарій — електронний архів університету, місією якого є накопичення, систематизація та збереження в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти для поширення цих матеріалів в світовому науково-освітньому просторі.

Бібліотека продовжує йти шляхом комп'ютеризації інформаційного обслуговування користувачів та автоматизації всіх технологічних бібліотечних процесів, використовуючи автоматизовану бібліотечну інформаційну систему «УФД/Бібліотека».

Автоматизація бібліотеки — складний процес, який впливає на всі сфери її діяльності, позбавляючи працівників рутинної праці, а користувачам забезпечуючи комфортні умови пошуку інформації. Сьогодні автоматизовано практично всі основні технологічні процеси: комплектування бібліотечного фонду, обробка документів, бібліотечна статистика тощо.

Відповідаючи вимогам сьогодення в університетській бібліотеці впроваджено автоматизовану видачу документів всім категоріям читачів. В недалекому майбутньому плануємо відпрацювати алгоритм автоматизованої видачі в читальні зали з відділу центрального книгозбирання, запро-

вадити технологію електронного замовлення документа та його електронної доставки, бронювання літератури.

Наразі наші зареєстровані користувачі уже мають можливість самостійно звернутись до свого електронного формуляра через сайт бібліотеки і в будь-який час уточнити кількість взятих документів, термін їх повернення, узнати причину блокування та ін. А бібліотека працює над принципово новою послугою для читачів – продовження терміну користування документами без втручання бібліотекаря.

Та пріоритетом в провадженні ІТ технологій в бібліотеці є комунікація інформаційного обслуговування користувачів; а вже потім автоматизація всіх бібліотечних процесів.

Комп'ютеризоване обслуговування користувачів не можливе без створення власних інформаційних ресурсів.

Основним таким ресурсом є електронний каталог (ЕК).

ЕК – повністю відбиває активний бібліотечний фонд (понад 200 тис. записів) та є основою для виконання різноманітних інформаційних запитів користувачів.

ЕК виставлено на сайті бібліотеки, і пошук матеріалів у ньому ведеться в режимі 24 x 7 x 365.

До електронних ресурсів віддаленого доступу власної генерації належить сайт бібліотеки, де зібрана вся інформація про бібліотеку, її діяльність, послуги, зібрано багато корисної інформації, як для студентів, науковців, так і абітурієнтів.

Головне – доступ з сайту до електронних ресурсів, як до власних, так і до світової якісної інформації надається 24 x 7 x 365.

Слід відзначити, що електронні ресурси нашого сайту представлені на порталі Національної бібліотеки України ім. Вернадського в тематичному Інтернет-навігаторі, що робить їх ще більш затребуваними. Користувачами нашого сайту (а, значить, і бібліотеки) є читачі Росії, Китаю, Америки, Європи.

Електронним ресурсом власної генерації є інституційний репозитарій ВНТУ – електронний архів університету, місією якого є популяризація наукових здобутків університетської спільноти (науковці, студенти, співробітники), підвищення рейтингу університету через зростання рівня цитованості наукових праць шляхом забезпечення вільного довготривалого та надійного доступу до них через Інтернет.

Сьогодні не обов'язково приходити в приміщення бібліотеки, щоб скористатися її послугами. Бібліотека орієнтується також і на віддаленого читача, який в будь-який момент може її відвідати через мережу Інтернет.

Для інформаційного обслуговування віддалених читачів на сайті бібліотеки працює ВДС – віртуальна довідкова служба. Це онлайн-служба, яка виконує разові запити віртуальних користувачів, пов'язані з пошуком різного спектру інформації. Довідки виконуються провідними фахівцями бібліотеки. Для цього використовуються власні традиційні та електронні ресурси та ресурси Інтернет.

Крім ВДС віддаленим читачам через мережу Інтернет бібліотека надає цілий спектр послуг:

- електронне замовлення літератури;
- визначення індексів УДК, ББК;
- ЕДД (електронна доставка документа – отримання на електронну пошту цифрової копії статті, фрагменту чи розділу книжки з фондів НТБ (враховуючи Закон про авторське право);
- міжбібліотечний абонемент (МБА).

Велике значення бібліотека надає організації бібліотечно-бібліографічних занять. Основна мета яких – дати молодому вченому, аспіранту, студенту знання, уміння і навички

інформаційного самозабезпечення навчальної і науково-дослідної діяльності. Презентація на тему «Основи інформаційної культури» виставлена на бібліотечному сайті.

У стінах бібліотеки проходять інформаційно-ділові зустрічі «День бібліотеки в навчальних інститутах». Мета таких заходів – розкрити інформаційні можливості бібліотеки, ознайомити з інноваціями в її діяльності та виробити разом з науковцями нові шляхи подальшого ділового партнерства.

На зустрічах обговорюються питання ефективного використання електронних ресурсів НТБ, можливості доступу до світових джерел інформації, розглядаються питання комплектування та книго забезпечення окремих дисциплін.

Бібліотека університету не лише засіб забезпечення доступу студентів до знань та інформації, але і просвітницький осередок. Спільно з університетським Культурно-мистецьким просвітницьким центром, кафедрою мовознавства організуються заходи до знаменних дат. Проводиться велика виставкова робота.

Бібліотекою окрім традиційних масових заходів організуються і новітні. Приміром, флешмоби: «Шевченка читаємо – Україну прославляємо», в якому активну участь взяли студенти. Також бібліотека взяла участь у масштабному музичному флешмобі «Заспіваймо Гімн України», що був ініційований Вінницькою молодіжною Радою до Дня Збройних сил України. До заходу було залучено студентів, що працювали на той час в бібліотеці. Відеоматеріали з цих заходів виставлено на каналі НТБ ВНТУ на YouTube.

Бібліотека взяла активну участь в благодійному ярмарку виробів ручної роботи працівників бібліотек Вінниці. Виручені кошти передані учасникам АТО. Особлива подяка за небайдужість читачам університетської бібліотеки, які представили на ярмарок свої вироби.

Бібліотека разом з читачами збирала «Бібліотечку для захисників Вітчизни», яку відправили у військовий госпіталь для українських воєнків.

Відзначаючи 55-річчя заснування Вінницького національного технічного університету науково-технічною бібліотекою передбачено проведення комплексу заходів «ВНТУ: кроки поступу і наукових здобутків». В рамках цього проекту уже підготовлено віртуальну виставку серії «Штрихи до портрету вченого» (до 65-річчя д.т.н., професора О.Д.Азарова), видано ряд біобібліографічних покажчиків серії «Вчені нашого університету», присвячених ювілейним датам та науковим здобуткам вчених нашого вишу, в яких відображається весь комплекс наукових робіт і які є джерелом інформації для спеціалістів у відповідних галузях науки та виробництва.

Наша бібліотека активно задіяна в соціальних мережах. Має свої офіційні сторінки в мережі «ВКонтакте», де охоплена молодіжна аудиторія, в мережі «Facebook», де активно відвідують сторінку викладачі та співробітники університету. Також бібліотека має свій канал на YouTube, де виставляє відео з презентацій, соціальних опитувань, масових заходів, флешмобів, професійних свят.

Тож, зустрічаючи свій 55-річний ювілей, університетська бібліотека залишається вірною своїй місії – сприяти підготовці висококваліфікованих фахівців та здійснювати інформаційну підтримку освітньої, науково-дослідної, гуманітарної, просвітницької діяльності університету на основі поєднання традиційних та новітніх інформаційно-бібліотечних технологій.

Тетяна ПРИТУЛЯК,
директор науково-технічної бібліотеки ВНТУ

